J. VAIŠNORA, MIC
Generalinis postuliatorius

KELIAS Į ALTORIAUS GARBĘ

DIEVO TARNO ARK. JURGIO MATULAIČIO
BEATIFIKACIJOS BYLOS APŽVALGA

Cum permissu Superiorum

Generalinės Marijonų Postuliacijos leidinys
Via Corsica 1, Roma, Italy

Spausdino Draugo spaustuvė, 1969 m.
4545 W. 63rd Street, Chicago, Illinois, 60629

DIEVO TARNO ARK. JURGIO MATULAIČIO BEATIFIKACIJOS BYLOS APŽVALGA

Šiuo rašiniu duodama Dievo tarno arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos byloje iki šiol atliktų veiksmų ir būsimų darbų apžvalga. Pradžioje apžvelgiama byloje atlikti darbai bendrais bruožais, o paskui smulkiau nušviečiami paskiri bylos eigos tarpsniai, iš ko galima matyti, kiek byla reikalauja laiko, kiek postuliatoriaus rūpesčio bei kiek visuomenės paramos malda, bendradarbiavimu ir lėšomis didelėms bylos išlaidoms. Drauge šiuo rašiniu norima atsakyti visiems, kurie žodžiu ir laiškais prašo painformuoti, kaip pati byla eina, kokia jos eiga ateityje.

Arkiv. Jurgiui Matulaičiui 1927 m. sausio 27 d. mirus, jo šventumo garsas pasigirdo iš visų, kurie žodžiu ar raštu paminėjo jo gyvenimą ir nuveiktus darbus. Pvz. tuometinis seimo pirmininkas Aleksandras Stulginskis savo kalboje prie arkiv. Jurgio kapo pasakė: "Jis buvo ta Evangelijos šviesa, kuri nenyksta, bet stebuklingai saugojama veikia plačią visuomenę". — "Mes prie Aukščiausiojo turime didelį užtarytoją — a.a. arkiv. Matulevičių" (prof. J. Eretas). "Jis mirė in odore sanctitatis. Ar tik žmonių širdys nebus numaniusios, kad vyskupas Jurgis galės

būti ir danguje vargšų žmonelių užtarytojas? Man lengva tuo tikėti" (Kun. J. Tumas-Vaižgantas). Prof. Pr. Dovydaitis 1932 m. rašė:"Aš turiu dar vieną pasiūlymą: pradėt galvot apie tai, kad pirmasis Vilniaus vyskupas nepriklausomos Lietuvos laikais ir Lietuvos bažnytinės provincijos sutvarkytojas, arkivyskupas Jurgis Matulevičius, švento gyvenimo žmogus, būtų priskirtas į palaimintųjų ir šventųjų skaičių, idant visa Lietuva galėtų jį turėti savo Globėju pas aukščiausiąjį Viešpatį, su kuriuo jo kilni siela dabar gyvena amžinojoj šviesoj ir laimėj". Vysk. Justinas Staugaitis 1934 m. spalio 25 d. Marijampolės bažnyčioje, ten pervežus arkiv. Jurgio kūną, pasakytame pamoksle viltingai kalbėjo: "Netrukus eisime prie arkiv. Jurgio sarkofago dar su didesnėmis iškilmėmis ir tuos palaikus kelsime ant altoriaus pagarbinti".

Šventumo garsui plintant, marijonai netrukus pradėjo galvoti apie ark. Jurgio beatifikacijos bylos užvedimą. Oficialiai tai buvo nuspręsta 1939 m. generalinėje kapituloje, tačiau pradėti konkrečius žygius sutrukdė II pasaulinis karas. Buvo laukiama sąlygų pasikeitimo, kad beatifikacijos bylą būtų galima pradėti Lietuvoje, kur kandidatas į šventuosius yra miręs. Nieko aiškaus nesulaukiant, buvo nuspręsta bylą pradėti ne ten, kur kandidatas mirė, kaip reikalauja bažnytinė teisė, o Romoje, gavus tam reikalui Šv. Sosto leidimą — dispensą. Pirmieji žygiai buvo pradėti 1953 m.

Pirmiausia buvo paskirtas generalinis postuliatorius, kitais žodžiais sakant, beatifikacijos bylos reikalų vedėjas, kun. Kazimieras Rėklaitis, MIC. Jis tuo-

Dievo tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis

jau kreipėsi į popiežių Pijų XII su prašymu bylą pradėti Romos vyskupijos teisme, kur galima pakviesti gana daug liudininkų, pažinojusių ark. Jurgį Matulaitį, ir kur yra gana daug bylai reikalingų dokumentų. 1953 m. balandžio 21 d. buvo gautas Apeigų kongregacijos raštas, leidžiąs pradėti bylą Romoje. Postuliatorius, gavęs tą leidimą, kreipėsi į Romos vyskupijos kuriją, vad. vikarijatu, prašydamas paskirti teismą kandidato šventumo garsui tirti.

Reikia pastebėti, kad ištyrimas, ar koks asmuo galimas paskelbti pirma palaimintuoju, o paskui šventuoju, vyksta teismo keliu. Bylos eiga turi du pagrindiniu tarpsniu: pirmasis tarpsnis yra vyskupijos teisme ir vadinasi informacinis procesas; antrasis — apaštališkame teisme ir vadinasi apaštališkasis procesas. Byla vyksta pagal visus teismo formalumus. Generalinis postuliatorius turi pasiimti bylai vesti advokatą, surasti liudininkus, pristatyti reikalingus dokumentus, atsakyti į priekaištus.

Užvedus kandidato beatifikacijos bylą, kandidatas gauna jau Dievo tarno titulą.

Vyskupijos teisme atliekamos trys atskiros bylos:

a) informacinė byla apie kandidato šventumo, dorybių ir stebuklų garsą;

b) kandidato raštų ištyrimo byla;

c) byla parodanti, kad kandidatui nebuvo teikiamas nederamas, viešas, dirbtinis garbinimas (kultas). Antroji byla pravedama tam, kad būtų suieškoti ir surinkti galimai visi Dievo tarno raštai. Teismo formalumų joje nėra daug. Raštų surinkimo byla buvo

užvesta 1953 m. gegužės 15 d. ir teismo posėdžiai baigti 1957 m. sausio 26 d. Ši byla tęsėsi ilgiausiai iš visų vyskupijos bylų.

Informacinė byla apie šventumo, dorybių ir stebuklingų pagijimų garsą buvo pradėta Romoje 1953 m. spalio 30 d. Tai buvo renkamos žinios, apklausinėjant liudininkus, turėjusius ryšio su arkiv. Jurgiu, apie jo gyvenimo ir elgesio šventumą bei atsiliepimus apie gautąsias po jo mirties malones jo užtarimu. Liudininkus apklausinėti turėjo būti paruoštas apie kandidato į palaimintuosius švento gyvenimo teigimų sąrašas, vad. "Articuli" — knygelė 50 psl. Ji paruošta ir atspausdinta 1953. VII. 2. Iš jos teismas ėmė klausimus liudininkams, o šie galėjo naudotis savo turimoms žinioms papildyti.

Kadangi ne visi postuliatoriaus pristatyti liudininkai turėjo galimybės atvykti į teismo posėdžius Romon, tai buvo kreiptasi į keletą vyskupijų, kuriose gyveno liudininkai, kad jose būtų padaryti pagelbiniai teismai ten esantiems liudininkams apklausinėti. Tokių pagelbinių teismų buvo penkiose vietose: trys Jungt. Amerikos Valstybėse (Brooklyne, Buffalo, Scrantone), kur buvo apklausinėta po vieną liudininką, vienas Šveicarijoje (Lugano) vienam liudininkui apklausinėti ir dar vienas Belgijoje (Malines), kur buvo apklausinėti du liudininkai. Šie pagelbiniai teismai įvyko 1954-1955 metais.

Pačioje Romoje buvo apklausinėta 16 liudininkų. Tokiu būdu apie arkiv. Jurgio Matulaičio šventą gyvenimą paliudijo 22 asmenys, kurių 19 buvo pristatyti postuliatoriaus, 2 buvo pašaukti pagal bažnyti-

nė teisę paties teismo ir vienas, pastebėjęs skelbimą laikraštyje, pasisiūlė pats.

Liudininkų apklausinėjimas ir kartu informacinės bylos posėdžiai buvo užbaigti 1956 m. balandžio 18 d.

Byla, kad Dievo tarnui niekad nebuvo teikiamas garbinimas, kuris yra deramas tik šventiesiems, buvo pravesta 1955 m. nuo birželio 19 d. iki liepos 28 d. Viešas kandidato į šventuosius garbinimas būtų kliūtis beatifikacijai. Vienas iš tos bylos veiksmų būtų nuvykimas prie Dievo tarno kapo ir akivaizdinis patikrinimas, ar nėra kokių tik paskelbtam šventajam teikiamų pagarbos ženklų, pvz. jo paveikslų, išstatytų altoriuje ar su šventojo aureole. Dievo Tarno Jurgio byloje pakako liudininkų parodymų. Žmonių meldimasis prie karsto ar prašymai užtarimo dar nesudaro tokios kliūties, priešingai, tai yra paliudijimas apie šventumą iš vidinio žmonių įsitikinimo, o ne iš kitų sudaryto viešo kulto.

Po šio paliudijimo buvo sudaryti informacinės bylos apie nederamo kulto nebuvimą ir apie raštus aktų nuorašai ir kartu su pačiais raštais įteikti Apeigų kongregacijai 1957 m.

Netrukus po to popiežius Pijus XII paskyrė bylos referentu Apeigų kongregacijoje kardinolų kolegijos dekaną kardinolą Eugenijų Tisserant.

Tame tarpe Apeigų kongregacija paskyrė 6 cenzorius peržiūrėti Dievo tarno Jurgio raštams. Paskutinis jų savo nuomonę apie perskaitytus raštus įteikė 1959 m. balandžio 11 d.

Tuo pačiu metu buvo pradėtas informacinės bylos aktų perrašymas. Tenka paminėti, kad visų by-

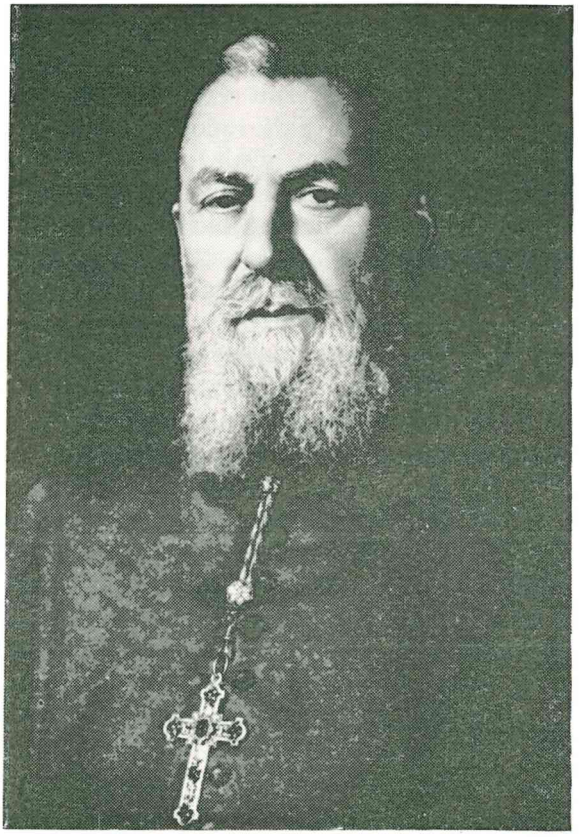

Kardinolas Eugenijus Tisserant,
Dievo tarno ark. J. Matulaičio bylos referentas

los aktų perrašymas vyksta ranka. Perrašinėja specialūs tam Apeigų kongregacijos skirti tarnautojai. Šis darbas užtrunka labai ilgai ir pareikalauja daug išlaidų, tačiau tokia yra nuo seno tvarka, dar ir šiandien galiojanti, nors visa tai daug tiksliau, pigiau ir greičiau būtų galima atlikti rašomąja mašinėle arba fotostatiniu būdu. Ranka visus aktus perrašius, visas darbas patikrinamas dviejų asmenų, kurių vienas garsiai skaito originalinį tekstą, o antras tikrina perrašytąjį tekstą.

Yra reikalinga, kad žymesnieji Bažnyčios asmenys, susipažinę su kandidato į šventuosius gyvenimu, prašytų Šv. Tėvą paskelbti jį šventuoju. Tam reikalui postuliatorius atspausdino trumpą Dievo tarno Jurgio biografiją ir ją išsiuntinėjo įvairiems Bažnyčios dignitoriams. 1956-1958 m. postuliatorius surinko 57 prašymus, kuriais kardinolai, vyskupai, vienuolijų generolai ir kiti asmenys pareiškė savo pageidavimą, kad popiežius paskelbtų palaimintuoju arkiv. Jurgį Matulaitį.

1959 m. birželio 23 d. susirinkę Apeigų kongregacijoje kardinolai ir kiti dignitoriai patvirtino Dievo tarno arkiv. Jurgio raštus, o trejetą dienų vėliau popiežius Jonas XXIII patvirtino kardinolų nutarimą ir išleido arkiv. Jurgio raštų reikalu dekretą.

Dabar reikėjo paduoti Apeigų kongregacijai formalų prašymą paskelbti Dievo tarną Jurgį palaimintuoju. Pagal bažnytinę teisę tai turi būti padaryta ne postuliatoriaus, bet specialaus tam reikalui skirto advokato. Jis reikiamą prašymą įteikė 1960 m. balandžio 25 d. Kartu įteikė ir atspausdintus bylos ak-

tus iš anų ranka perrašytų egzempliorių, kurie vadinasi viešuoju nuorašu (copia publica).

Pora mėnesių vėliau visi reikalingi bylos aktai buvo pristatyti tikėjimo gynėjui, kuris paprastai kalboje vadinamas "velnio advokatu". Jo uždavinys surasti visa, kas kandidato gyvenime ir byloje yra priešinga jo paskelbimui šventuoju. Tikėjimo gynėjas labai ilgai nutęsė bylos eigą: savo priekaištus įteikė postuliatoriui tik 1964 m. kovo mėn. Bet reikia pripažinti, kad bylą labai nudelsė ir Vatikano II visuotinis susirinkimas, kuris Apeigų kongregacijos pareigūnus paėmė kitiems uždaviniams, atitraukdamas juos nuo beatifikacijos bylos.

Tuo tarpu mirė bylos advokatas ir reikėjo surasti kitą. Šis turėjo atsakyti į visus tikėjimo gynėjo padarytus priekaištus. Naujasis advokatas atsakymus į priekaištus paruošė 1964 m. gruodžio 8 d.

Atspausdinus dokumentų rinkinį, pavadintą "Positio super Causae introductione", koks yra reikalingas pristatyti Apeigų kongregacijai prieš perkeliant bylą į Apaštalų Sosto teismą, postuliatorius įteikė jį 1965 m. pradžioje.

Naujas bylos tarpsnis prasidėjo 1966 m. lapkričio 15 d., kada susirinkę Apeigų kongregacijos tarėjai kardinolai nusprendė, kad viskas yra tvarkoje, jog byla būtų galima perkelti į Apaštalų Sosto teismą. Šiam nutarimui patvirtinti reikia popiežiaus dekreto, kuris vadinasi "Placet". Jį popiežius pasirašo savo krikšto vardu. Popiežius Paulius VI 1967 m. vasario 9 d. audiencijoje Apeigų kongregacijos prefektui sutiko pasirašyti tokį dekretą. Dar praėjo keletas

mėnesių, kol buvo paruoštas reikiamas dokumentas ir ant jo popiežiaus pasirašyta "Placet Ioanni Baptistae".

Kadangi po liudininkų parodymo, kad arkiv. Jurgiui nėra teikiamas dirbtinis kultas, jau buvo praėję 10 metų, tai dar reikėjo papildomo paliudijimo, kad padėtis per tuos 10 metų nėra pasikeitusi. Visa tai vėl turėjo būti atspausdinta kartu su ankstesniais parodymais ir tai įteikta Apeigų kongregacijai 1968 m. pradžioje. Apeigų kongregacija, visą reikalą apsvarsčiusi, 1968 m. kovo 16 d. davė dekretą, kad ankstesnis nutarimas apie nebuvimą nederamo Dievo tarno garbinimo pasilieka galioje ir dabar. Sprendimas taip pat buvo patvirtintas popiežiaus Pauliaus VI.

Apaštališkasis procesas yra visai panašus į informacinį procesą. Todėl ir šiame turėtų būti svarstomas klausimas apie Dievo tarno šventumo garso buvimą. Nuo šio bylos tarpsnio, postuliatoriui prašant, pop. Paulius VI per Apeigų kongregaciją dispensavo ir davė atitinkamą dekretą 1968 m. gegužės 16 d.

Visus šiuos paruošiamuosius formalumus atlikus, postuliatorius 1968 m. birželio 26 d. įteikė popiežiui Pauliui VI prašymą skirti teismus apaštališkajam procesui pravesti trijose vietose (kur yra reikiami liudininkai): Romoje, Jungt. Amerikos Valstybėse ir Lenkijoje. Reikia laukti, kad dar 1969 m. pradžioje tokie teismai bus paskirti ir apklausinėti pristatyti liudininkai, kurie turi būti tie patys, kurie liudijo ankstesniame procese, pridedant dar naujų.

Šiam liudininkų apklausinėjimui irgi turėjo būti iš naujo paruošti "Articoli per il Processo Apostoli-

co", atspausdinti ir įteikti tikėjimo gynėjui. Jie sudaro didelio formato 64 puslapius.

Apaštališkasis procesas skiriasi nuo informacinio tuo, kad jame svarstomas kandidato į šventuosius ne šventumo garsas, ne jo gyvenimas, o daugiau jo dvasinis gyvenimas — dorybės heroiškame laipsnyje.

* * *

Dabar duosime smulkesnę apžvalgą apie buvusius paskirus bylos tarpsnius.

Informacinė byla

Jau buvo minėta, kad informacinė byla Romos vyskupijos teisme buvo atlikta nuo 1953 m. spalio 30 d. iki 1956 m. balandžio 18 d.

Romoje buvo apklausinėta 16 liudininkų. Kitose vyskupijose dar buvo apklausinėti 6 liudininkai. Iš 22 liudininkų 8 buvo marijonai, 1 domininkonas, 6 pasauliniai kunigai, jų tarpe 1 kardinolas, 1 sesuo rezurekcionistė ir 5 pasauliečiai, kurių tarpe 3 buvo universiteto profesoriai, 1 mokytojas ir vienas vienuolyno durininkas. Tautybių atžvilgiu 9 buvo lietuviai, 6 lenkai, 4 italai, 1 gudas, 1 latvis ir 1 belgas. Romoje liudininkų apklausinėjimas vyko italų kalba, Belgijoje prancūziškai, Amerikoje angliškai.

Raštų surinkimas

Žmogaus raštai padeda pažinti autoriaus charakterį, pasaulėžiūrą, įsitikinimus, jo vidinį gyvenimą ir

dorybes. Dėlto vienas iš beatifikacijos bylos darbų yra kandidato į šventuosius raštų surinkimas ir jų įvertinimas.

Tam tikslui vyskupas, kurio vyskupijoje vyksta byla, išleidžia dekretą, kuriuo kviečiami visi turintieji Dievo tarno bet kokių raštų apie juos pranešti. Dekretas gali ir turi būti paskelbtas ir kitose vyskupijose, kur tik tikimasi, kad gali būti kandidato į šventuosius raštų. Toks dekretas, pasirašytas Romos vyskupijos valdytojo kardinolo, buvo iškabintas Romoje prie įvairių bažnyčių durų, kaip to reikalauja bažnytinė teisė.

Surinkti pačius raštus priklauso pačiam postuliatoriui. Tą pareigą turėjo atlikti kun. K. Rėklaitis. Surinkti raštai buvo padalinti į 28 tomus. Arkiv. J. Matulaičio raštai — jo atspausdintoji doktorato disertacija, įvairių vienuolijų konstitucijos, straipsniai žurnaluose, o didžiausia dalis — laiškai, dienoraščiai ir įvairūs užrašai.

Perdavimas Apeigų kongregacijai

Užbaigus vyskupijų teismus, jų nurašyti aktai kartu su arkiv. J. Matulaičio raštais buvo perduoti Apeigų kongregacijai. Tada kiekviena byla turi turėti savo referentą kardinolą. Arkiv. J. Matulaičio bylos referentu popiežius paskyrė kardinolą kolegijos dekaną Eugenijų Tisserant. Tai įvyko 1957 m.

A. a. kun. Kazimieras Rėklaitis, MIC,
buvęs generalinis postuliatorius

Nuorašai ir bylos aktų santrauka

Patikrinus raštų antspaudų nepažeidimą (kiekvienas teismas savo aktus turėjo pateikti Apeigų kongregacijai užantspauduotus), buvo atidaryti bylos ak-

tai. Specialūs raštininkai atlieka informacinių bylų perrašymą ir padarytą nuorašą įteikia postuliatoriui.

Dabar advokatas, kaip bylą pravedančios pusės atstovas, padaro informacinės bylos santrauką. Praleidžia iš bylos aktų visa tai, kas liečia bylos formalinę pusę ir nurašo esminius dalykus iš liudininkų parodymų ir bylos priedų. Viso to pradžioje duodama trumpa Dievo tarno biografija.

Postuliacijos prašymai

Šalia liudininkų kvotimo ir raštų surinkimo, beatifikacijos byloje reikalaujama pristatyti prašymų, remiančių beatifikacijos reikalą. Prašymus pateikia popiežiui pasauliniai ir Bažnyčios dignitoriai, vienuolijų generolai, universitetų atstovai ir kitos žymesnės asmenybės. 1956-1958 m. eigoje arkiv. J. Matulaičio beatifikacijos reikalu prašymus parašė 3 kardinolai (Valeri, Agagianian, Stritch), 27 arkivyskupai ir vyskupai, 20 vienuolijų generolų, 4 moterų vienuolijų vyr. vadovės ir 3 lietuvių katalikų grupės.

Raštų įvertinimas

Vienas iš gana didelių rūpesčių beatifikacijos byloje — surasti Dievo tarno raštams cenzorius. Formaliai cenzorius, kaip dalyko ekspertus, kviečia karrinolas referentas, bet praktiškai juos surasti padeda postuliatorius. Cenzorių darbas — perskaityti jiem pateiktus raštus, paskui paliudyti, kad juose nieko nėra prieš tikėjimą, dorą ir, kas svarbiausia, parodyti, kaip raštai nušviečia dvasinį Dievo tarno vei-

dą. Raštai turi prisidėti prie dorybių heroiškumo parodymo.

Juo didesnis Dievo tarno raštų palikimas, juo daugiau reikia cenzorių, kad, belaukiant cenzorių darbo išvadų, be reikalo nebūtų nutęsta pati byla.

Su arkiv. J. Matulaičio raštais nebuvo ypatingo sunkumo, nes jis nepaliko pernelyg didelio raštų kiekio. Paprastai Dievo tarno raštų įvertinimui kardinolas referentas pakviečia du cenzorius. Bet galima raštus padalinti į atskiras dalis ir kiekvieną jų pavesti įvertinti dviem cenzoriam. Taip ir buvo padaryta su arkiv. J. Matulaičio raštais: jie buvo padalinti į tris dalis, atsižvelgiant, kokia kalba jie buvo parašyti — lietuviškai, lotyniškai ar lenkiškai. Kiekviena pora cenzorių gavo atitinkamą dalį mašinėle nurašytų ar nufotografuotų raštų kopiją ir kiekviena pora paruošė savo vertinimą. Cenzorių vardai nėra skelbiami ir lieka niekam nežinomi. Pagal bažnytinę teisę net ir jie neturi žinių apie vienas kitą, kad išvengtų pavojaus susitarti arba vienas kitą paveikti. Dėlto arkiv. J. Matulaičio raštai buvo ištirti ir įvertinti ne vienašališkai, bet garbingu cenzorių darbu.

Visi cenzoriai sutartinai patvirtino daug pozityvių Dievo tarno Jurgio būdo bruožų, o dauguma iš jo raštų nurodė jo dorybių heroiškumą. Tai labai svarbu, nes cenzorių paliudijimas žymiai sustiprina liudininkų parodymus, kartu yra argumentas, kad žmonių įsitikinimas pilnai sutaria su jo raštais.

Arkiv. J. Matulaičio raštus cenzoriai gavo 1957 m., o paskutinis savo nuomonę pristatė 1959 m. balandžio 11 d.

Susipažinęs su cenzorių nuomone, kardinolas referentas 1959 m. birželio 23 d. raštu klausimą pristatė Apeigų kongregacijos tarėjams kardinolams. Po klausimo pateikimo ir jo diskusijų kardinolai nusprendė, kad raštų patikrinimas tinkamai ištirtas, ir nutarė, kad saugiai galima vesti bylą tolyn.

Teismo aktų atspausdinimas

Nors arkiv. Jurgio raštai buvo ištirti ir patvirtinti Apeigų kongregacijos, bet tai dar nereiškė bylos užvedimo prie Apaštalų Sosto. Tam pasiekti reikėjo, advokatui tarpininkaujant, paduoti formalų prašymą, kuriuo remdamasis tikėjimo gynėjas iš jam pristatytos medžiagos paruoštų priekaištus prieš bylos užvedimą. Į priekaištus turi atsakyti bylos advokatas. Jei tie atsakymai pripažįstami pakankamais, tada gali būti kardinolų nutarimas užvesti bylą Apaštalų Sosto teisme.

Apeigų kongregacija turi turėti visą pristatytą medžiagą tokioje padėtyje, kad galėtų ja patogiai naudotis. Tam reikalui kiekvienas Apeigų kongregacijos pareigūnas turi gauti visą medžiagą paskirai, kad nereiktų jos ieškoti kongregacijos archyvuose arba dirbti jos įstaigose, kur laikomi originalai. Netinka naudotis rankos raštu padarytais nuorašais. Jau nuo amžių yra tradicija, kad reikalingoji medžiaga yra atspausdinama mažu tiražu (apie 100 egz.) ir įteikiama kiekvienam suinteresuotam Apeigų kongregacijos pareigūnui.

Taip pat, kad advokatas galėtų parengti savo iš-

vadas, buvo atspausdinta tyrinėjimo santrauka (Summarium). Apsisaugoti, kad nebūtų kokių pakeitimų, beatifikacijos bylos medžiagą spausdina Apeigų kongregacija, suprantama, suinteresuotiems apmokant spaudos darbą. Tokia bylos dokumentų santrauka buvo atspausdinta 1959 m. gale ir įteikta advokatui.

Advokato išvados

Advokatas, remdamasis turima medžiaga, ėmėsi darbo paruošti savo išvadoms, vad. Informatio. Tasai raštas pradžioje talpina trumpą klausimo išaiškinimą maždaug tokio turinio: marijonai norėtų iškelti į altorių garbę savo vienuolijos atgaivintoją Jurgį Matulaitį, nes tai buvo žmogus pamaldus, apdovanotas nepaprastomis dorybėmis... Po to seka trumpa Dievo tarno biografija, schematiškas jo svarbiausių gyvenimo įvykių aprašymas, santraukinė įvairiose vyskupijose turėtų bylų apžvalga ir plačiai išdėstytas įrodinėjimas, kad arkiv. Jurgis Matulaitis turėjo heroiško laipsnio dorybių, pirma bendrai, o paskui paskirai: tikėjimo, vilties, Dievo ir artimo meilės, protingumo, susivaldymo, tvirtumo, teisingumo, neturto, skaistumo, klusnumo, nuolankumo. Pagaliau advokatas parodo, kad Dievo tarno mirtis buvo švento žmogaus mirtis, kad jo laidotuvės sutraukė minias žmonių, kad iki šios dienos tęsiasi ir plinta įsitikinimas apie jo šventumą, ir kartu advokatas primena nepaprastas malones, kuriomis Dievo tarnas džiaugėsi gyvenime, ir apie stebuklus įvykusius jo užtarimu.

Pabaigoje advokatas kreipiasi į kardinolus Apeigų

kongregacijos bei savo vardu, kad nutartų užvesti bylą apaštališkame teisme.

Atspausdinęs savo raštą, advokatas jį pristatė Apeigų kongregacijai 1960 m. balandžio 25 d.

Aktų perdavimas tikėjimo gynėjui

Dabar reikėjo visus aktus perduoti tikėjimo gynėjui pilnai atspausdintus. Taip atspausdinus likusius aktus, pirmoje 1960 m. pusėje tikėjimo gynėjui buvo įteiktas toks aktų rinkinys:

1. Advokato išvados (Informatio)... 77 psl.
2. Liudininkų sąrašas... 9 psl.
3. Liudininkų parodymai (Summarium)... 219 psl.
4. Postuliacijos prašymai... 41 psl.
5. Cenzorių nuomonė apie raštus ir jų patvirtinimo dekretas... 85 psl.

Taigi iš viso 431 psl. Visa tai buvo įteikta tikėjimo gynėjui Ferdinandui Antonelli, OFM, 1960 m. birželio 2 d.

Tikėjimo gynėjo priekaištai

Paprastai tikėjimo gynėjas savo priekaištus paruošia per keletą mėnesių. Bet praktikoje išėjo kitaip. Generalinis postuliatorius laikas nuo laiko vis kreipėsi į tikėjimo gynėją, klausdamas, kaip yra su priekaištų paruošimu. Tėvas F. Antonelli atsakydavo, kad jau imsis ruošti, kad jau bendrais bruožais priekaištus suredagavęs ir t.t., bet iš tų pažadų nieko neišėjo. Pagaliau po dvejų metų laukimo atsakė, kad arti-

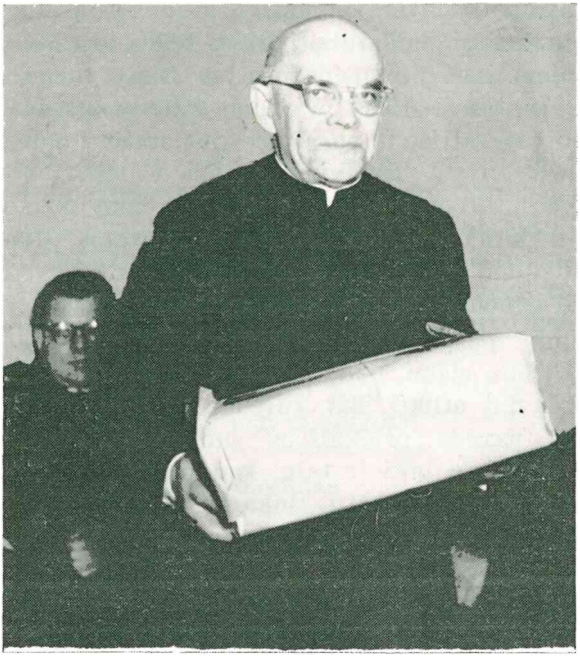

Kun. K. Rėklaitis, MIC,
perima ark. Jurgio Matulaičio informacinės bylos aktus Romos vyskupijos teisme 1956 m., kad juos įteiktų Apeigų kongregacijai.

nasi II Vatikano susirinkimas, kurio metu būsiančios keturios kanonizacijos ir keletas beatifikacijų, kurias reikia paruošti, ir todėl dabar negalįs užsiimti arkiv. Jurgio reikalu.

Matant, kad reikalas nejuda iš vietos, postuliatorius bandė daryti intervenciją pas kardinolą referen-

tą. Pagaliau jam atėjo mintis išleisti kokią nors knygą apie arkiv. J. Matulaitį ir ją įteikti atitinkamiems asmenims, kad jie susipažintų su Dievo tarno asmenybe. Ir tikrai 1963 m. buvo išleista graži arkiv. Jurgio biografija, ir su didele dienoraščio dalimi italų kalba knyga "Innamorato della Chiesa" (Pamilęs Bažnyčią). Ji buvo įteikta popiežiui, daugumai kardinolų ir kitiems Romos kurijos prelatams. Popiežius ir dauguma kardinolų, susipažinusių su Dievo tarno Jurgio asmenybe, atsiuntė šiltus padėkos raštus.

Sunku pasakyti, kiek tai pagreitino esamą klausimą. Viena aišku, kad tikėjimo gynėjas pažadėjo savo uždavinį atlikti. Jis, turėdamas daug darbo, paprastai paveda priekaištus sudaryti patikimam asmeniui. Galėjo būti ir taip, kad nelengva buvo rasti asmuo, kuris sugebėtų tinkamai tą uždavinį atlikti, nes visa byla neturi daug ką prikišamo.

Reikia pažymėti, kad paruošti priekaištai pirma atspausdinama ir tik tada juos gauna postuliatorius. Kun. K. Rėklaitis priekaištus gavo 1964 m. kovo mėn.

Advokato atsakymai

Postuliatorius gavęs atspausdintus tikėjimo gynėjo priekaištus, tuojau paprašė advokatą, kad jis paruoštų į juos atsakymus. Tai jau buvo kitas advokatas, negu bylos pradžioje. Deja, advokatas buvo sunkiai susirgęs ir reikėjo keletą mėnesių palaukti. Parašyti atsakymus jis galėjo tik 1964 m. vasarą ir juos užbaigė gruodžio 8 d. Advokato atsakymai su-

darė 106 spausdintus puslapius. Paruošti ir atspausdinti atsakymai buvo įteikti Apeigų kongregacijai.

Atsakymo priedai

Baigdamas paruošti savo atsakymus, advokatas kreipėsi į postuliatorių, prašydamas kai kurių paaiškinimų ir papildomų dokumentų, kad jam būtų lengviau ir tiksliau paruošti atsakymus į konkrečius priekaištus, daugiausia istorinio pobūdžio. Šalia kai kurių postuliatoriaus paaiškinimų buvo įteikti Dievo tarno Jurgio Matulaičio krikšto, sutvirtinimo metrikai, jo prašymai popiežiui atleisti jį nuo Vilniaus vyskupo pareigų bei popiežiaus jam atsakymai.

Visų bylos aktų perdavimas

Gavęs iš advokato atspausdintus atsakymus, postuliatorius yra įpareigotas surinkti visus atspausdintus bylos dokumentus, atspausdinti jų titulinį lapą, duoti turinio sąrašą ir taip visa įrišti į vieną knygą.

Dokumentų išleidimas, pavadintas "Positio super Causae Introductione" buvo atliktas 1965 m. pradžioje. Be aukščiau sužymėtų dalių, dar prisidėjo:

6. Tikėjimo gynėjo priekaištai... 29 psl.
7. Advokato atsakymai į priekaištus... 106 psl.
8. Atsakymo priedai... 8 psl.

Susidarė iš viso 575 psl. didelio formato knyga. Visas šitas dokumentų rinkinys buvo perduotas Apeigų kongregacijai tolimesnei bylos eigai tęsti. Bet dar tęsėsi II Vatikano susirinkimas ir todėl buvo matyti, kad dar reikės palaukti savo eilės.

Antrasis postuliacijos prašymas

Paskutinės Vatikano II susirinkimo sesijos metu postuliatorius pasirūpino papildyti bylos prašymų skaičių, ypač Lenkijos vyskupų prašymais, kurių trūkumą pastebėjo tikėjimo gynėjas. Buvo suredaguotas postuliacijos prašymas, kuris buvo pateiktas pasirašyti į susirinkimą atvykusiems vyskupams. Prašymą su 1965 m. lapkričio 30 d. data pasirašė 51 vyskupas, kurių tarpe vėl kiti 3 kardinolai, 23 Lenkijos vyskupai drauge su kardinolu Wyszynskiu. Juo prašoma nedelsiant bylą užvesti Apaštalų Sosto teisme.

Bylos užvedimas Apaštalų Sosto teisme

1966 m. lapkričio 15 d. patirta džiugi žinia, paskelbta per Vatikano radiją, kad tą dieną Apeigų kongregacijoje buvo kardinolų posėdis, kuriame svarstyta arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos bylos užvedimo Apaštalų Sosto teisme klausimas. Po svarstymo padarytas teigiamas sprendimas. Vatikano radijas, per duodamas šią žinią, pateikė daugiau žinių apie arkiv. J. Matulaičio gyvenimą bei jo bylą. Sekančią dieną žinia buvo pakartota "L'Osservatore Romano", o kiek vėliau ir "Acta Apostolicae Sedis".

Netrukus Apeigų kongregacijos prefektas apie šį kardinolų nutarimą painformavo popiežių ir jis sutiko pasirašyti beatifikacijos užvedimo Apaštalų Sosto teisme dekretą 1967 m. vasario 9 d. Tam reikalui buvo paruoštas dokumentas vad. "Placet" ir pats bylos užvedimo (Introductionis Causae) dekretas, pasi-

rašytas Apeigų kongregacijos prefekto kard. Arkadijaus Laraonna. Šis dekretas taip pat buvo atspausdintas ant didelio formato lapų ir iškabintas prie Romos bažnyčių durų. Tuo oficialiai užbaigta bylos procedūra vyskupiškame teisme. Kokie dar buvo reikalingi formalumai atlikti, įvedant bylą į Šv. Sosto teismą, minėjome aukščiau.

Dievo tarno Jurgio pavardės klausimas

Pradėjus arkiv. Jurgio beatifikacijos bylą, iškilo klausimas, kaip oficialiuose raštuose rašytina jo pavardė. Kaip žinoma, Lietuvoje jis buvo vadinamas Matulaičiu. Taip yra užrašyta gimimo ir krikšto metrikuose. Bet jaunam Jurgiui nuvykus į Lenkiją pas savo globėją dėdę, kuris ten jau vadinosi Matulewicz, ir Jurgis buvo pavadintas dėdės pavarde — Matulewicz. Taip jis pats rašėsi Lenkijoje, o lietuviškai ją sulietuvinęs rašėsi Matulevičius. Būdamas Vilniaus vyskupu Vatikane buvo žinomas kaip Matulewicz.

Iš karto beatifikacijos bylose buvo rašoma: Matulewicz-Matulevičius. Vėliau, kai iš dokumentų paaiškėjo, kad jo tikroji pavardė yra Matulaitis (ši pavardė Lenkijoje nebuvo žinoma), imta vartoti: Matulewicz-Matulevičius, arba Matulaitis. Bet tokia ilga trijų skirtingų formų pavardė buvo nepatogi, todėl, pradedant apaštališkąjį procesą, Apeigų kongregacija susipažinusi su atitinkamais dokumentais, pasitarusi su postuliatorium, nustatė, kad ateityje bus rašoma tik Matulaitis-Matulewicz. Matulevičius praleista, nes tai yra tik lenkiškosios rašybos lietuviška transkripcija. Tokiu būdu Dievo tarno Jurgio pavardė bus su-

Kun. Juozas Vaišnora, MIC,
dabartinis gen. postuliatorius

prantama ir lietuviams ir lenkams. Šiaip jau lietuviai žinos tik Matulaitį, o lenkai Matulewicz, nors tai yra tas pats asmuo.

Naujas postuliatorius

Generalinis postuliatorius kun. Kazimieras Rėk-

laitis, MIC, per eilę metų atlikęs didelį darbą, spaudžiamas amžiaus naštos ir sveikatos negalių, vis prašėsi atleidžiamas nuo generalinio postuliatoriaus pareigų. Pagaliau Marijonų vienuolijos vadovybė 1967 m. balandžio 29 d. priėmė jo prašymą ir išrinko naują generalinį postuliatorių kun. Juozapą Vaišnorą, MIC. Jis tuojau pradėjo rūpintis bylos užvedimu apaštališkame teisme.

Postuliatoriaus pagelbininkai

Lietuvio arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos byla ir rūpestis, kad jis būtų paskelbtas šventuoju, yra ne vien marijonų, bet ir visų lietuvių katalikų reikalas. Ir ne vien tik lietuvių, bet visų katalikų, nes šventasis yra visos Bažnyčios sūnus ir visų užtarytojas pas Dievą. Kadangi laisvajame pasaulyje daugumą lietuvių gyvena Jungt. Amerikos Valstybėse ir Kanadoje, todėl nuo pat beatifikacijos bylos pradžios generalinis postuliatorius paskyrė savo padėjėju šiuose kraštuose kun. Kazimierą Matulaitį, MIC, kuris per eilę metų informavo lietuvius katalikus asmeniškai ir per "Laivo" priedą "Beatifikacijos Bylos Žinias" apie bylos eigą, supažindino visuomenę su Dievo tarno Jurgio asmeniu, rinko aukas ir žinias apie žmonių gautąsias jo užtarimu malones, ragino melstis beatifikacijos intencija. Marijonų vienuolijos vyriausybei perkėlus kun. K. Matulaitį į Londoną, panašios postuliatoriaus padėjėjo pareigos pavestos jam Europoje, o Jungt. Amerikos Valstybėse ir Kanadoje tas pareigas dabar eina kun. Juozas Dambrauskas, gyvenąs Milwaukee, Wisc.

Kun. Kazimieras A. Matulaitis, MIC,
gen. postulatoriaus padėjėjas Europoje.

Kadangi ir Lenkijoje yra įvairių su Dievo tarno Jurgio beatifikacija surištų reikalų, gen. postuliatorius yra paskyręs ir tenai savo padėjėją. Kai prasidės apaštališkojo proceso pagelbinės bylos Amerikoje ir Lenkijoje, postuliatoriaus padėjėjai turės daug darbo, nes juodu yra gen. postuliatoriaus įgalioti vesti bylas minėtose vietose.

Kas toliau?

Iš visos padarytos apžvalgos galima susidaryti vaizdą, kaip yra paini ir sudėtinga beatifikacijos byla, kiek ji pareikalauja postuliatoriaus darbo, pastan-

Kun. Juozas Dambrauskas, MIC,
gen. postulatoriaus padėjėjas Jungt. Amerikos Valstybėse ir Kanadoje.

gų ir kokių didelių reikalinga tam išlaidų. Juk reikia apmokėti dokumentų perrašinėjimus, atspausdinimą, vertimus, atlyginti advokato darbą, sumokėti nustatytas taksas už dekretus, įvairiems pareigūnams, teisėjams už posėdžius ir pan. Kartu matyti, kodėl pirmasis bylos tarpsnis ėmė tiek daug laiko. Bažnyčia, skelbdama šventuosius, yra labai atsargi ir tyrinėjimus daro pamažu, apdairiai, kad neliktų jokios abejonės kandidato šventumu. Tačiau, nors Dievo tarno Jurgio beatifikacijos bylos pirmasis etapas ilgokai užtruko, tai nebuvo dėl nenugalimų kliūčių, o tik dėl pašalinių priežasčių ir bažnytine teise numatytų formalumų.

Galima pramatyti, kad ir antrasis tarpsnis — pravedimas bylos apaštališkame teisme — paims nemažai laiko. Kad turėtume geresnį vaizdą, kas turi būti atlikta antrajame bylos tarpsnyje, čia trumpai duosime apaštalinio proceso eigos aprašymą.

Apaštališkasis procesas

Ir apaštališkas beatifikacijos bylos procesas vyksta teismo keliu. Užbaigus ordinarį arba vyskupijos procesą, gavus atitinkamus dekretus ir atlikus paruošiamuosius darbus, gen. postuliatorius prašė popiežiaus paskirti teismus tyrinėti Dievo tarno Jurgio dorybes. Teismus skiria Apeigų kongregacija, o teismams klausimus paruošia tikėjimo gynėjas iš jam įteiktų "Articoli". Pagrindinis teismas turi būti toje pačioje vyskupijoje, kur buvo pravesta pagrindinė byla informaciniame procese.

Taigi pagrindinis teismas ir šį kartą bus Romoje. Jo posėdžiuose, apklausinėjant liudininkus, dalyvaus ir pats tikėjimo gynėjas. Pagelbiniai teismai dar bus Amerikoje ir Lenkijoje, kur yra liudininkų, negalinčių atvykti į Romos teismą. Šiuose teismuose Apeigų kongregacijos vardu ir pavedimu bus tiriama, ar Dievo tarnas praktikavo paskirai teologines, pagrindines ir kitas su jomis susijusias dorybes heroiškame laipsnyje. Tam reikalui bus apklausinėjami liudininkai, patikrinami dokumentai, kurie galėtų įnešti daugiau šviesos rūpimu klausimu. Užbaigus šį apaštalinį teismą, kuris nuo jo pradžios negali tęstis ilgiau dviejų metų, ir perdavus jo aktus Apeigų kongregacijai, bus patikrintas jų tikslumas ir teisėtumas. Kai spren-

dimas bus teigiamas, prasidės sekantis bylos tarpsnis — Dievo tarno dorybių heroiškumo svarstymas.

Tai vyksta trijuose iš eilės sekančiuose posėdžiuose. Jei pirmame ir antrame posėdyje teigiamai pripažįstama ir nubalsuojama, kad Dievo tarno dorybės buvo heroiškos, tada kardinolai trečiame posėdyje praneša reikalą popiežiui, nes paskutinis sprendimas — ar pripažinti dorybių heroiškumą — priklauso Šv. Tėvui. Jei popiežius laiko, kad tai pakankamai įrodyta, daro sprendimą ir paveda paruošti atitinkamą dekretą. Nuo tada Dievo tarnas jau galima vadinti **garbinguoju** (Venerabilis).

Kiekvienam minėtam posėdžiui postuliatorius turi paruošti atitinkamus spausdintus dokumentus. Tikėjimo gynėjas kiekvienam posėdžiui pateikia savo priekaištus, o advokatas savo atsakymus. Visa tai turi būti atspausdinta, kad sprendėjai turėtų visą medžiagą vienoje vietoje.

Paskelbimui Dievo tarną **palaimintuoju** (Beatus) yra reikalingi du stebuklai, įvykę jo užtarimu. Šiais laikais staigus ar nestaigus medicinos priemonėmis neišgydomos vėžio ligos pagijimas yra laikomas stebuklingu. Bet gali būti ir kiti neišgydomų ligų pagijinai. Jei tokių stebuklų yra, jie pirma ištiriami vyskupijos teisme, remiantis daugiausia gydytojų paliudijimais. Paskui jau svarstomi Apeigų kongregacijoje. Tam reikalui vyksta iš eilės trys posėdžiai: priešparengiamasis, parengiamasis ir bendrasis. Į bylos asmenų grupę įeina du ekspertai gydytojai, kurie duoda savo nuomonę teisme. Trečiame posėdyje dalyvauja pats popiežius, kuriam priklauso galutinis sprendi-

mas. Kiekvienam posėdžiui taip pat reikia paruošti atspausdintą medžiagą, kiekvieną kartą tikėjimo gynėjas daro priekaištus prieš stebuklų pripažinimą, advokatas atsako gindamas stebuklų tikrumą. Kai visa laimingai pasibaigia, išleidžiamas dekretas, pripažįstąs stebuklų tikrumą. Po to įvyksta dar vienas posėdis, dalyvaujant popiežiui, kur svarstoma klausimas: ar galima saugiai eiti prie Dievo tarno beatifikacijos. Po teigiamo sprendimo belieka rengtis beatifikacijos iškilmėms Šv. Petro bazilikoje Romoje.

Baigiamosios pastabos

Reikia pasidžiaugti, kad netrumpame Dievo tarno Jurgio Matulaičio beatifikacijos bylos tarpsnyje viso pasaulio lietuviai katalikai byla domėjosi, ją rėmė savo maldomis ir aukomis bei visokia kita parama, už ką generalinis postuliatorius visiems labai dėkoja. Reikia tikėtis, kad ir sekančiame bylos labai svarbiame tarpsnyje visokeriopa parama nesumažės. Reikia melsti Dievą ne tik, kad pati byla sėkmingai vyktų, bet ir kad Dievas per arkiv. Jurgio užtarimą matomais ženklais — stebuklais parodytų jo šventumą.

Bus visa daroma, kad ir kitų tautų katalikai susidomėtų mūsų būsimu šventuoju ir prisidėtų prie jo beatifikacijos bylos laimingo užbaigimo. Visų lietuvių katalikų pareiga — supažindinti su kandidatu į šventuosius ir kitataučius katalikus. Juk šventuoju paskelbimas yra visos Bažnyčios džiaugsmas, nes gaunamas dar vienas užtarytojas pas Dievą, viešai tokiu Bažnyčios Galvos pripažintas.